

A' ROMAI TSÁSZÁRI ÉS AP. KIRALYI FELSÉGNEK
KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indúlt BÉTSBÖL Szeredán 6. Augustusb. 1788.

Hadi - Történetek és Környüállások.

Mit tsinál *Márs*? A' leg-jobb és tanultabb hadakozó férfiak közzül *Svéd*-országhól 35-ezer fegyvereseket állított-ki a' szárazon a' *Muszkák*-ellen; a' Tengeren-is olly nagy erőt nyújtott ezeknek, melyről a' tartatik, hogy *Svéd*-ország soha nagyobb Tengeri hadi erővel ki-nem állott. Hát tsak ugyan nem tréfa a' *Svédnek* a' *Muszkával* való dolga? Ennek igazságát, hogy t. i. a' *Svédek* és *Muszkák* között a' háború már a' m. h. 11-dikén tsalhatatlanul el-kezdödött légyen, minden kétségen ké-

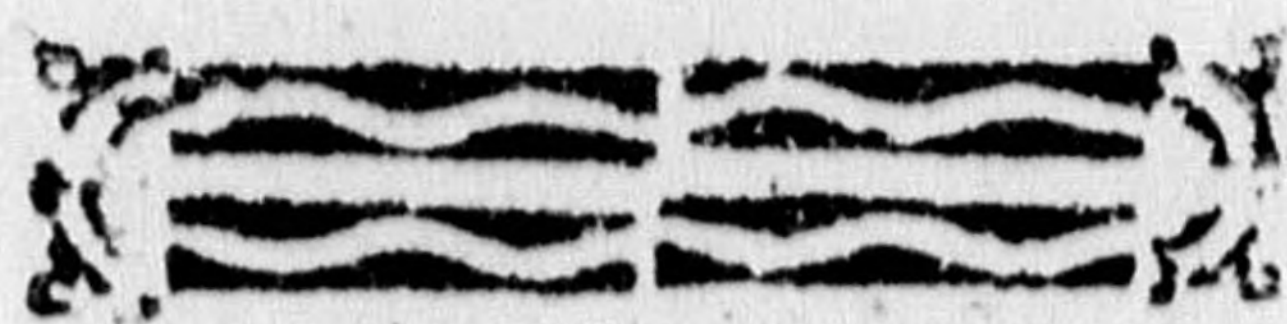

vül helyhezteszik a' közönséges Levelek. Ezen háborúnak alattomban való öztönözö okait fel-felzegetni, annál inkább nem a' mi dolgunk, mennél bizonytalanobbak azok. Kik a' Fejedelmek viselt dolgainak le-írásában esmeretesek: a' Muszka és a' Svédok hajdani és mostani állapotját tudják, és az egész Europai környülállásokba tsak fél-szemmel-is belé-tekinthetnek, azok ítéljenek ugy a' dologról a' mint tetszik, mig mi a' Publikum' itéletével kedveskedhetnénk; 's addig-is — némely külső Levelekből bizonyosnak olvasuk, hogy a' Svédok Párisból egynéhány milliomat vettek a' múlt hónapban; mely pénzről azt itélik, hogy nem Frantzia pénz, sőt némelyek szinte azt-is akarják erősíteni, hogy a' *Mahumed* mostan fel-nyitott titkos kints társaságából való volna. Akár hogy legyen a' dolog, elég az, hogy Svétzia és Muszka-ország között elkezdődött a' háború. — *Otzakovat* a' Muszkák talpig le-égették, és a' Török Tengeri fő Vezért, kétszeri meg-verettetéséből meg-maradott fótas hajóiból álló Sergével edgyütt, most 3-dikszor-is megverték, és ujjonnon 6 hajóit el-fogták. Ezen történetnek hire éppen tegnap érkezék Bétsbe; azért a' dolog' bővebb le-írását vagy meg-tzáfolását ide hátrébb fogjuk meg-látni, minekutánna a' második Tengeri Muszka győzedelemhez ezt-is hozzá adnok: t. i. Midön a' *Kapután Bassa* látta volna, hogy az ő Vezéri hajóját a' Muszkák fogságából ki-szabadítani tellyes lehetetlen volna, az azon lévő fél-höld tzimerét, mellyel tsak a' Török Vezér hajó egyedül szokott ékeskedni, le-szakasztotta és a'

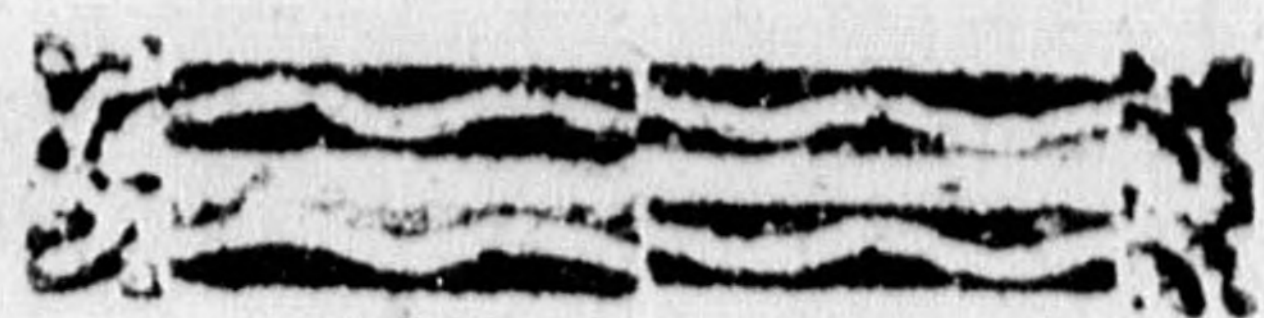

Tengerbe vetette, hogy az a' Muszkáknak fogságába ne essék; de ezt észre-vévén a' Muszka Hajós Tisztek, kezdék azon tzimert a' Tengerbe halászni; mellyet szerentsélen meg-is találván, ugyan azon *Kurir*, ki ezen győzedelmi hirt *Pétersburgba* vitte, ezt-is el-vitte magával. — Mig hátrább a' Lembergi és Pétersburgi Levelek-szerént többet és bizonyosobbat írhatnánk ezen részről — lássuk

Brassóból Jul. 24-diken költ Levél. Kedves Ur! Ez előtt 4-ed nappal küldött Levelemben irtam vala, hogy Jul. 19-dikén a' Bozzán és az Ó-sántzban a' miéink a' számos Törökséggel tsatáztak; most már többetske környülállással írhatom, hogy azon két Kompániák, mellyek az Ó-sántzban 4000-ig való Törököktől meg-támadtatának, vóltanak ezek: az Orosz gyalog Regementből a' Kapitány *Tsukás* Kompániája, és az Oláh gyalog Regementből egy Kompánia; ezen kívül vólt vélek 2 tzúg Székely Húszárság. Ezek már az előtt hallották vólt, hogy a' Török közel 20-ezerből álló számmal érkezett-meg, és azt gondolván hogy az egészlen rájok fordult, még előre el-tsüggedtek; óltalmázták ugyan ök magokat a' meddig lehetett: de a' 4000 Török le-vágott az Oláh Kompániából 1 Hadnagyot, 1 Zászló-tartót és 63 köz-embert; a' *Tsukás* Kompániájából pedig el-estenek: 1 Zászló-tartó és 29 közlegény; egy Fő-Hadnagy pedig sebbe esett. Ezen kívül esett-el 3 Székely' ágyus legény; egy Feltser, és egy Furiritz. A' meg-sebefedteknek számát nem tudhattam-meg, hanem már a' Törökök a' fejeket bé-tarisnyálták vala, és fokakat rab-szijjakra füztek vala a' mi katonáinkból, mikor a' *Szávoja* Drago-

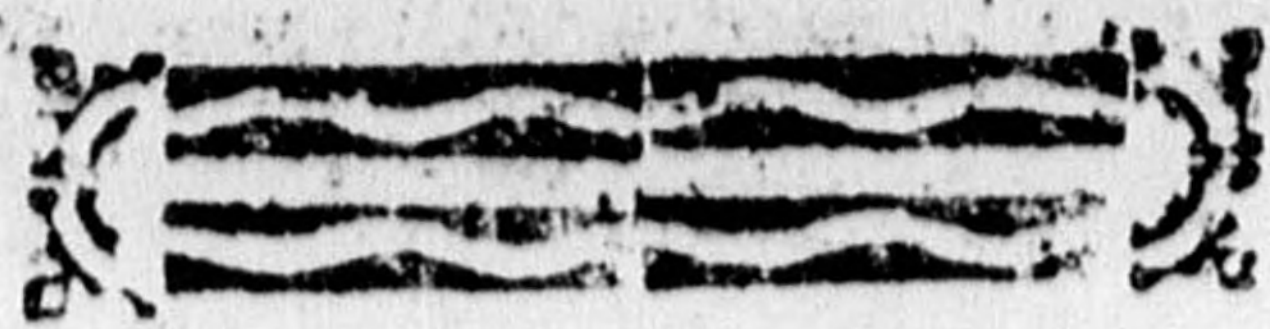
nyosok segítségre érkezének; ezek a' 2 tzúg Székely Húszárokkal edgyütt nem tsak a' rabokot szabadították-meg, hanem a' Törökökből többet száznál le-vágván azokat vizsgálta-verték. Ugyan azon napon a' törökségnek több része a' Bozzán megtamadja a' mü határ-örizetünket, (*Komádonkat*) már Zászlóit fel ütven, egy ágyuval két tüzet adott vala a' miéinkre, midön a' mi ágyuzóink (*Artilleristáink*) jól tzélozván, ugy találák az ő ágyujokat löni, hogy a' tsöje fel-hasadott: más ágyut szegezének-ki a' Törökök, de ezzel-is alig löhetének kétszer a' Törökök, midön a' mi ágyus mesterünk (*Pikszmájszter*) azt jól tzélozott lövése által öszve laposítá; a' 3-dik Török ágyunak pedig a' tengelyét el-törvén a' mi ágyu-gollyóbifunk, a' földre le-esék a' tsöje, és a' Törökök eger-fából kezdének annak hirtelen tengelyt faragni, hogy még ellenünk hasznát vehessék. Ekkor látván a' miéink, hogy a' Törökök ágyui meg-szüntek, és hogy meg-háborodásban vagyon az ellenség az ágyuk miatt; megzudul mind a' gyalog 's mind lovas Székelység és a' *Toskána* Húszárok, kéredzeni kezdenek-ki a' Sántzból, hogy mehessenek az ellenségre; mert most ideje: de az Obester *Schultz* az örizetnek Komendánfa, nem akarta őket eresztetni; a' Húszárok Májorának-is vala kedve az ütközetre, de nem akarta engedni a' Komendáns. Egyszer a' Májor magát gondolván, dobót perdített, trombitát fútat, rendbe szedi a' legénységet, 's meg-indulnak elől a' gyalogok, után a' Húszárok, vinni kezdik magokkal a' 6 fontos gollyóbifu ágyukat, 's hajgálni kez-

dik belöle a' Törököket, mellyet az Obester *Schultz* is látván, így szóllott. „No tsak rajta legények ha meg-indultatok! — — — — —

Valósággal tsak hirtelen úgy annyira meg-is zavarodának a' Törökök, hogy felejtven a' tüzelést, nyakra före futásra vevék a' dolgot, kiket a' mi Húszáraink, az úgy nevezett *Leány-mezőn* végig kergetven, azok közül fokot le-aprították, itt a' miéink közül tsak 4 esett-el, 5-tön kaptak sebeket. Itt a' Törököktől a' miéink el-fogtak 4 ágyukat, egy bombi-hányó mo'sár ágyut, két puska-porral és bombikkal terhelt szekereket, 50 - lovakot, sok pénzt, drága fegyvereket és öltezeteket: az el-fogott Törökök között találtatott kettő olyan, a' kik magokat *Háromszéken* születeknek mondják lenni; ezeknek szava szerént a' Törököknek fő-tzéljok *Brasóra* vagyon intézve. Ezen tsata után minden nap halljuk, hogy majd edgyik 's majd a' másik Palsusra szándékozik az ellenség rá-ütni; innen Brasóból erősen költözködnek a' Kereskedők bejebb az Országba *Medgyas*-felé. *Háromszéken* a' búza igen szép, de azt gyakran a' katonáknak otthon maradt feleségeik félelmek között aratják; sőt mikor az ágyuzást hallják; el-is szaladnak a' hátráról. Most több ujsággal nem kedveskedhetem míg ismét valami nem történik.

A' Fő-Hadi-Tanártól ki-adatott jelentések itt következnek: (**) Az Erdélyi Tábornak Fő-szállásáról Jul. 22-dikén költ. Az Obester *Horváth* keze alatt lévő Kapitány *Huéber*, edgy osztály gyalogokkal *Grózeft* nevű Falunál állván; Jul. 14-dikén,

mintegy 1000 Törökök által, egyfzersmind három-
 felől meg-támadtatott; ugymint balról. az *Oknai* út
 mellett lévő erdőt, jobbról az *Ojtoz* vize mellől,
 szemben pedig a' Spanyol-kapu (*Slagbaum*) felől.
 A' Spanyol-kaput, melyet egy Káplár keze alatt
 12-legények őriznek vala, a' dühösen rohanó ellen-
 ség ki-nyitá, és jól-lehet ezen 12-legény a' kapu
 ki-nyitókát el-lövöldözé; még-is az ellenségnek fele-
 sen érkezése miatt, ezen 12 legénynek hátra kelle
 magát, szüntelen tőzelve, a' többihez húzni. Az
 alatt Kapitány *Huebernek* egész Kompániája, mely
 apróbb vigyázatokra széllyel vala rendelve, magát
 öszve-húzván; a' Kapitány *Krisztiáni* Kompániájából
 segítségre ide közel egy hegy alá rendelt tüzeggel
 edgyütt, a' Falu megé, a' hol Kapitány *Krisztiá-
 ninak* több katonái valának, hátra vonúlt; hogy
 itten az Obester *Horváltól* küldendő segítséget el-
 várja. A' segítség jó idején meg-is érkezék; mely
 állott egy osztály *Gyulai* Regimentbéliekből, ugyan
 annyi gyalog Székelyekből, 3 ágyukból, *Toskána*
 és Székely Húzárokból: ezek az ellenségnek nem
 csak vitézül ellent állottak, hanem azt meg-is fu-
 tamtatván, a' Húzárok *Tillippest* és *Ojonest* nevű
 Falukon keresztül két óra alatt kergették; tovább-
 is kergették volna, ha bé-nem estveledett volna.
 Az ellenség közül *Grozéfnél* 11-gyen maradtak hal-
 va, de a' kergetésben sokkal többen hüllottak el.
 Részünkről a' *Toskána* Húzárok közül Kapitány
Hertelendi meg-sebesített, egy Strásamesterrel, és
 azon alóll még 5 legénnyel edgyütt; halva csak
 edgy efett-el és 3 lovak; 4 lovak pedig meg-sebe-
 sül-

sültek. Obester *Horváth* közönségesen mind a' lovasokat 's mind a' gyalogokat meg-ditsérte; nevezetesen pedig Májor *Lajost*, Kapitány *Hertelendit*, és az ágyus Fő-Hadnagy *Gabelkovent*. Minekutánna az ellenség közel 5000-re szaporadott volna, Jul. 16-dikán reggeli 9-órákor ismét rá-ütött a' miéinkre, hogy az elébbeni meg-szalasztásért bosszút álljon; erre nézve a' Spáhifok olyan vakmerő-képpen nyargaltak-fel a' hegyre, és támadták-meg a' miéinket, hogy kevésben múlt-el, hogy Kapitány *Huebertet* a' többtől el-nem szakasztották. Ezen lármára Obester *Horváth* egynéhány rendben elő ugratott, és az ellenséget kétfézer visszaverete; de harmadikszor olyan vakmerő-képpen rá-ütött a' miéinkre, hogy egészlen a' mi Táborkhoz jöven, egy 6 fontos, és egy 3-fontos gollyóbifú ágyuinkat el-vették: ekkor is Obester *Horváth* által az ellenség nem csak visszaveretett, hanem egészlen el-üzettetett; sőt a' már el-prédált 6-fontos gollyóbifú ágyut-is visszavette, a' 3-fontost csak ugyan el-vitte az ellenség, és vissza húzta magát *Ojoneston* keresztül 3 órányi járó földre. Obester *Horváth* tudván hogy a' Törököknek némely lovagjaik *Bogdányesnél* lesben maradtanak, nem ítélte bátorságosnak őket tovább kergetni, hanem *Gyilkosnál* Táborkba szállott. Ezen egész tsatában részünkről maradtanak halva, Székely-gyalog Hadnagy *Ergartner*, és a' Stráfamestertől le-felé számlálván az ágyusokkal edgyütt 54-ember: meg-sebesített 16; és el-fogatott 6. Az ellenség halva hagyott a' tsata-hellyén 16-tot, kik között egy szeretsen-is találtatott, de sokkal többet vitt-el magával a' miéinknek szemeláttára, nevezetesen 3 szekeret halottakkal egészlen meg-terhelve vittek-el, úgy hogy leg-alább százra lehet tenni az el-esett Törököknek számát, a' sebeseken kívül. —

A' *Bánátusi Táborkból Mehádiából Jul. 20-dikán költ*: A' mi *Homolitzában* lévő Szabad-sergeink, gyakran *Krotzkában* nyúghatatlanítják a' *Belgrád-felé* menő gabonás szekereket; 20-dikban *Belgrád-*

hoz közel 5 meg-terhelt tevéket fogtanak-el; követ-kezendő napon pedig 200 Törököknek őrizete alatt 30-szekér gabona vala Belgrád-felé útban; ezen 200 Törökök közül a' mi Szabad-fergeseink egy-néhányat el-ejtvén, és némellyeket el-fogván, a' többit el-kergették, a' 30 terhelt szekereket pedig prédául el-hozták.

A' Horváth-országi Tábortól Tserovliániból Jul. 22-dikén költ: Divulsa nevű Falunál 21-dikén haj-nalban mintegy 2-ezerből álló Törökség, szándéko-zott az Unna-vizén által jöni, és a' mi tartomá-nyainkba bé-ütni: de az innetső parton lévő Kapi-tány Kittner, a' ki már ez előtt *penzioval* nyugoda-lomra vala botsátva, és most önként vett szolgálá-tot, 150 *Határnokokkal* (*Grænitzer*) olyan Vitézül ellent-állott, hogy a' vizen által-jövő Törökök két-szer vizsgálva-erettek, harmadikszor pedig másfél ó-ráig tartott tsata után egészen el-üzettek, úgy hogy többé az által-jövetelt nem-is próbálták. Részünk-ről itten még tsak febet sem kapott edgy-is; a' Tö-rök pedig holtakat és sebesedteket vittek-vizsza ma-gokkal. — Meg-hallván a' Likánerek Obestere *Fröh-lich*, hogy a' Törökök, az Unna-vizének mélyé-kén, 300 fegyveres Népnak fedezése alatt kemé-nyen aratnának; tehát egy 200-gyalogokból, 50 Szabad-fergesekből, és némely Stutzosokból álló Ser-get azok ellen ki-küldött: maga pedig az Obester egy Osztálya távulról azoknak fedezésére indul. A' Törökök ugyan mihelyt a' miéinket közelíteni látták; mingyárt fiettséggel azon igyekeztenek, hogy gabonáikat hajókra rakhassák, és azokkal el-indul-hassanak: de a' miéink meg-érkezvén, mind a' par-ton mind már a' hajókban lévőket meg-támadták, és azokat mind addig kergették, míg a' *Navula* Várából jövő Török ágyu-gollyóbifok engedték. E-zen alkalmatossággal részünkről tsak 1 legény esett-el, és 6-ton sebesültek-meg; az ellenség részéről 6-ton a' parton halva maradtak, és a' mint azután meg-tudatott, itten mind öszve 40 Törökök vesz-tették életüket. A' gabonával terhelt hajók közül

a' miéink 20-at el-rontottak el-meritettek. — A' *Dubitzai* Török Táborból Jul. 20-dikán délben mintegy 3000 - ből álló Sereg, gyalog és lovas e-
 legy, a' *Tserkvini* fogadóval által-ellenbe, az er-
 dőn által az Unna-vize-partjára érkezék — egynéhány
 százan közüllök a' vizen által-jövének, a' több rész
 pedig a' túlsó parton marada: a' mi szélső vigyá-
 zataink az ellenségnek nagy száma előll hátra hú-
 zák ugyan magokat; de midőn az ellenség akarná
 őket kergetni, a' mi Sántzainkból arányozott ágyu
 lövések által visszsa-térittetének. Az alatt a' *Gré-*
fen Húzárok és a' *Valdek* Dragonyosok ökett üző-
 be vévén, a' vizen ismét visszsa-kergeték; a' hon-
 nan a' többivel edgyütt a' mely úton jöttenek va-
 la, azon ismét el-takarodának. Itten részünkről,
 a' *Kinszki* könnyü-lovas-fergebéli Fő-Hadnagy *Dol-*
ner, és még 6 Húzárok estenek-el; az ellenség ré-
 széről tsak edgy maradott a' tsata helyén hal-
 va, minthogy a' többit el-vitték, kiknek számokat
 nem lehet meg-határozni, a' kik más napon a'
 Török *Dubitza* határon el-temették.

A' *Tóth-orzági* Tábortól *Podvinból* Jul. 23-dikán
 költ: A' Bródi Határnokok 3 Török-hajókat, 2
 tsólnakokat, és egy hajóra épült malmot hoztanak-
 el *Pétervárad* tállyán a' túlsó partról. — A' *Musz-*
ka és *Tászári-edgyesült* Tábortól *Khotzim* mellől Jul.
 24-dikén költ: Részünkről 3 Báltériákról, a' *Musz-*
kák részéről pedig kettőről, mellyek 21-dikre vir-
 radó éjtszakán *Khotzim*hoz közelebb nyomúltak,
 rendre egész viradtig ostromoltatott azon Város,
 reggel pedig a' Bráhai Báltériák kezdték-el az á-
 gyuzást; 22-dikre virradolag hasonlóul rendre egész
 éjtszakán meg-nem szünt az ostromlás, reggelre kel-
 ve hasonló képpen a' Bráhai ostrom folytattatott:
 melyre az ellenség ezen napon Tábortát a' *Sorom-*
pók mellől fel-fedvén, azt a' *Jassi*-felé nyiló kapu
 előtt, a' Vár és a' külső Város között lévő térség-
 re (*Glacis*) verte-fel. 23-dikra virradolag, a' Brá-
 hai ágyuzásnak fedezése alatt 5 ostromló Sántzok
 (*Báltériák*) mozdultak közelebb a' Várhoz. Ezen
 éjt-

éjtszakán 12-óra tályban, a' Mufzka Kapitány *Bukavetzkus* ágyuzáfaktor Bráhától egyfzersmind 2 hubitzák, (Bombik) esvén Khotzim Várában egy házra, azon ház meg-gyúlt; a' gyakor ágyuzás miatt pedig a' tüzet nem ólthatván, tsak nem az egész felső Vár, nevezetesen pedig a' Magazin, a' malmok, a' Fegyveres-ház, és a' Basának lakó-helyei, fok ezekhez tartozó épületekkel porrá és hamuvá égének: ifzonyu vólt a' Várbélieknek kiáltását és sikóltozását halgatni; kiknek egyéb nagy káraik között, fok lovaik, szarvas és apróbb marháik égtek-el. Ezen kívül el-égtenek a' Vár-fokain az ágyuk körül lévő Sorompók, el-sültének a' mi tüzelésünk által az ott heverő töltött ágyuk, meg-gyúltanak az ágyuknak töltésére ki-rakott puska-poros tonnak, mely által az óltalmazó Sántzban-is fok kár esett. Mig a' Várban ezen égés vólt, az alatt nekünk minden Battériáinkról serényen folyt az ágyuzás; hogy az ellenségnek az égés által kapott rémulése és bolyongása, az ostromlás által kétfereztefsék. 23-dikban ismét egész napon folyt a' mi ágyuzásunk, hogy az ellenség ne érkezzék a' megromlott Bátyákat helyre állítani: 24-dikre virradolag egész éjtszakán ismét nem szünt-meg 5 Battériáinkról az ágyuzás. Ezen négyszer 24-óra alatt folytatott ostromlásban az ellenség-is szüntelen ágyuzott a' Várból mi-reánk; nem olyan sűrűn mint a' miéink, de fokkal nagyobb ágyukkal: a' mi Elöl-járóink pedig olyan jól tudtak vigyázni a' Várbéli ágyuknak arányozására, mind a' Battériáknak készítése alatt, mind pedig a' tüzelés alatt, hogy részünkről ezen idő alatt tsak két legény esett-el, edgyik a' *Kévenhülleri*; a' másik pedig a' *Barkó* Seregből; meg-sebesültek pedig 2 *Barkó* Húszárok, és egy *Kaunitz* Sergebéli gyalog köz-ember, Eddig vagynak a' Fő-Hadi-Tanátsnak jelentései. (**)

A' közelebb érkezett leg-nevezetesebb Tudositások.

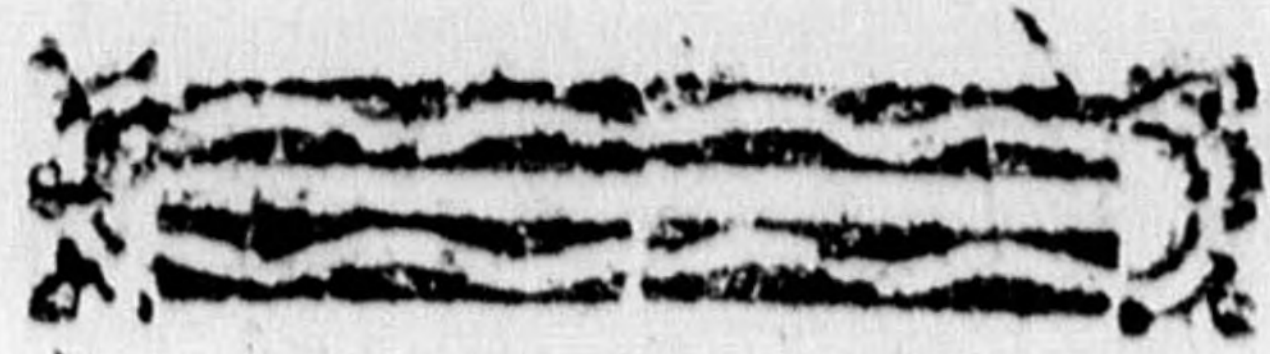
A' F. Ts. és Királyi titkos-tanáts' petsétes Leveleit hordó Követje, a' Nemes Magyar Királyi Test-

Testörző Vitézek' Sergebéli Hadnagy *Bernátfalvi Bertnáth Menyhárt* Ur, a' múlt Szombaton érkezék-meg *Pétersburgból*. Ezen Kabinét Kurir Urnak a' múlt h. 21-dikén kelletik vala *Pétersburgból* kiindulni; de ugyan ezen napon egy örvendetes hír érkezvén-meg a' *Báltikum Tengerén* a' *Mársal* edgyütt hajókázó *Orosz Neptunustól* *Pétersburgba*, ezen Kurir Ur 22-dikben indula-meg, és e' következő örvendetes hireket hozta magával: — „A' *Svédek*, minekelötte minden Europai uralkodó Fejedelmek' szokása ellen még háborut sem izentek volna az *Orosz Tsászári Udvar* ellen, az *Oroszoknak* minden Nemzet és Hatalomság Zászlói alatt kereskedő hajóktól vámot venni szokott Kikötő-hellyekbe *Kronstadtba*, mely hajdon a' *Svéd Udvarhoz* tartozik vala, ellenséges erővel bé-ment, ott minden-felé Nemzetek' kereskedő hajóit (mintha övé volna itt a' fő hatalom) vámolta, öszve-lödőzte és portékáit el-fzedte, hol a' többi között még egy első tekintetben meg-nem esmert *Anglus* Kereskedő hajó-is öszve-lödeztetett. A' szárazon, minden ellenséges hiradás nélkül, egy *Finlándia-szélein* fekvő *Nájsúth* nevü *Orosz Váratskát*, melyben igen kevés őrizet találtatott, el-foglalt a' *Svéd*; melynek hire futomodván *Pétersburgban*, ezen Várból a' *Svédek*et tsúfalon ki-verték és nagyobb őrizettel szállították-meg; mely Várnak vizsgálva-vételével *Pétersburgba* hallatott a' szörnyü fegyver ropogás. — Midön a' még máig-is törvényesen hadat nem izent *Svédek* ilyen ellenséges lépéseket tette nek volna az *Orosz Birodalomban*, a' *Márs Sátoriban* ritkán szunnyodazo *Oroszok-is* jobban ki-nyitván szemeiket, (ez az a' hír, mely 21-dikben *Pétersburgba* érkezett) a' *Báltikum Tengerén* már 22 első nagyságú hadakozó hajókkal készen állott *Orosz Tengeri Fő-Vezér Grék*, a' *Svédeknek* a' Király Öttse *Károly Fő-vezérsége* és második Vezér Gróf *Vaktmájszter* alatt lévő hajós Sergekkel meg-ütközvén; mind a' két részről olly szörnyü erővel kezdének a' tsatához, hogy ha a' hirtelen támodott szél mind a' két rész

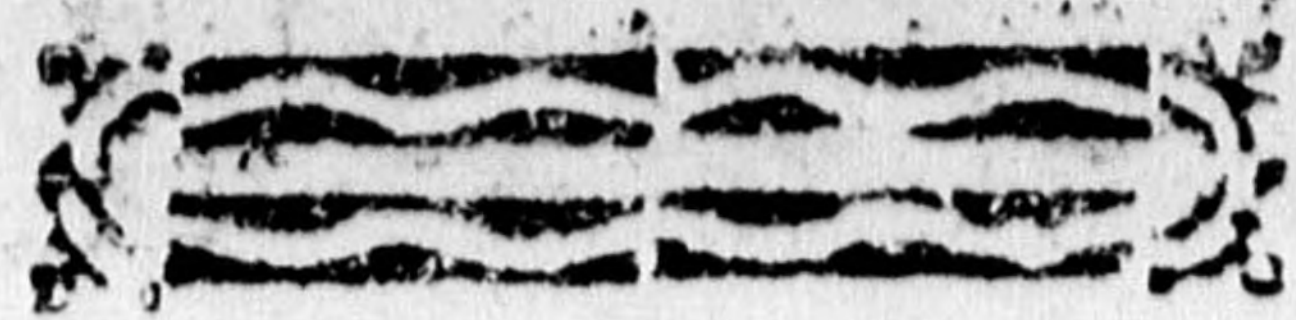

fzen lévő hajókat egymástól el-nem szaggatta volna, a' Tengerék' Ősz Istene *Neptunus-is* kéntelenítettett volna ezen a' tsatán el-bámúlni; de minek-utánna a' szél mind a' két hajós Serget meg-zavar-ta, a' *Svédek* 2-dik Tengeri Vezérje Gróf *Vakt-máiszter* 74 ágyukkal lévő Vezéri hajójával el-fogatott, Orosz fő Vezér *Grék* Ur-is meg-sebesítettett volna, a' tsatának vége szakadott, és az Oroszok győzedelmek lettenek; mely győzedelmi-pompa edgy örvendetes *Te Deum laudamus* mellett (ezt éneklik a' Keresztények ha sok ellenséget le-vágtak) a' m. hón. 24-dikén véghez-is mene Pétersburgban. Ezen Tengeri ütközetben, noha vesztettek, de ugy viselték még-is a' *Svédek* magokat, hogy a' Muszkák magok meg-valják, hogy a' *Svédektől* nem reménylették volna. — — — Már most a' fenn említett vám szedő kikötő helynek magoknak tulajdonított birásától nem csak meg-fosztottanak a' *Svédek*, hanem 27 kereskedő Svéd hajókat fogságban-is tartanak a' Muszkák, mellyeket ugyan el-nem foglaltak; de vitorláit, árbotz-fáit és más evezőit le-szedvén, azokat úszhatatlanokká tették és a' magok hatalmuk alatt tartják, mind addig, mig a' háboru tart. — A' mint bizonyos tudósítások erősítik, a' *Svéd* csak ugyan nem kitsiny erővel van; mert még ezen tsatázott hajós Sergén kívül 32 első nagyságu hadakozó hajókból álló Serge fekszik a' *Báltikum* Tenger Finlândia szélein lévő szoroságokban a' *Revál* Ki-kötő-helyében. — Az Orosz Tsázárné és a' Nagy Hertzeg a' magok nyári mulató Várookban *Tzarkovsztzéloban* mulatnak vala a' múlt hónapban, hól a' Nagy Hertzeg az ott keresztül a' *Svédek* ellen gyült 40 ezerből álló Táborhoz menő lovos Sergét maga Vezérlé a' Tsázárné előtt a' m. h. 24-dikén, más nap pedig maga-is ezen Táborhoz indúlt, hól a' fő Vezérséget maga folytatja a' *Svédek* ellen; alatta lévén más 2 Vezérek u. m. Gróf *Anhalt* és *Mikheljszon* — Orosz-országban minden Várokat erősitenek, a' hadi-népet egymásra gyüjtik: még csak az Udvari

Szolgálatban lévő 3 Gárda Regementekből-is egy egy Pataliom a' Svédnek ellen gyült Orosz Táborba ment; melyről ritkán lehet emlékezni. Ezen Svédnek ellen a' szarazon tsatázandó Tábornak egy nagy része *Kalmukokból* áll, kiknek egy pár pистolyak, hoszszú kardjak és edgy egy nyilok vagyon — és ezek azok a' fene Nemzetbéliek, kiket némelleyek ember hússal elő Tatároknak szoktanak nevezni: — a' leg-fenébb és vadabb Nemzet az egész Világon.

Itt-is van valami. — Hogy ama sok győzedelmi koszorut ösz-fején viselő *Márs'* édes fia fő Vezér *Laudon* ma, vagy hólnap a' Horváth-orzági Táborhoz indul, és a' beteges állapotban lévő Hertzeg *Liktenstáin Károly* Ur' Vezérlése alatt lévő Táborot keze alá fogja venni, az olly bizonyos, mint kétszer kettő négy. — Ugy beszélik, hogy Tsch és Morva-országokból 30-ezer nép menne Bukovinába, és az alattomban követ-fúvó Lengyeleknek Kordont húzna. — A' Pruszszus 40-ezerrel Kurlándiafelől már Táborban áll; azt beszélik némelleyek, hogy a' Svédnek akarna segittségül lenni; de ennek bizonyos okát tsak ugyan senki sem méri tudni miért? — Azon *Tarnovi* és *Keltzi* Lengyel Püspök Hertzeg *Szonték*, kit azon szin alatt, hogy elméjében meg-háborodott, már 4 esztendők alatt tartanak vala a' Lengyelek örizet alatt, a' napokban meg-hólt. Ezen hirt sebes nyargalva vivé egy Káptalanbéli Pap *Varfaoba* a' Királyhoz. Miért? tsak 48 milliom Lengyel forintotskája maradott maga után, mely a' *Confederátziot* suttagoknak jó segittség. — A' *Dánus* az óltalam kötés alatt tartozó 6 hadakozó hajót egész hadi-készülettel, és a' 10-ezer fegyveres népet már a' *Muszkanak* meg-adta. — *Khotzim* a' miénk; de a' *Basa* házán kívül talpig le-van égve. Hogy ezen tudolítás még a' haditanátstól ki-adott hirek között nem találtatik, nem kel tsudálni; mert az, ki ezen hirt hozta éjjel nappal leg-sebefebbb Postán jött, 's ugy tudjuk mi; a' pedig, ki amoda vilzi még a' Nagy Táborhoz megy

's ugy jó vizsgálza. A' Környülállásokból-is tudnánk valamit irni; de várjuk a' tökéletes tudósítást.

Elegyes Tudósítások.

Minden kérdések felett, tudjuk, hogy ez az első kérdések a' mi Erd. Olvasóinknak a' *Magyar Kurir*hoz: hogy van és mit csinál a' F. Császár? melyre minden közelebb érkezett tudósítások-szerént azt felelhetjük, hogy ő Felsége a' leg-frissebb egészséges állapotban vagon: a' körülötte lévő Orvos Doktoroknak jóvallásokból, természetfelett, minden reggel és este Pálinkát iszik; (*) az egészségnek azon szokatlan levegőben való fenn-tartása végett ottan ottan pipára gyújt és dohányozik: és ugy tapasztalta, hogy mióltától fogva ezen véghetetlen nyughatatlanságai között ezen valóságos Magyar orvosi eszközökkel él, azóta igen fris egészsége vagon. Mióltától fogva ő Felsége többnyire éjjel nappal a' külső Magyar - levegőn szorgalmatozkodik és Magyar éltető dolgok által tápláltatik, (azt írják minden Levelekben) egész al-földi Magyar szint öltözött magára, és a' mi Tábori nap sütötte Hűsáraink nem győznek eleget gyönyörködni az ő magokhoz tsak nem hasonló szinü Vitéz Fejedelmekben. — A' F. Császári Tábornál 500 'Sidók mondottak már valóságos hadi-szolgálatot tenni. — Az Erdélyben Brassóban lévő Kereskedők már a' félelemnek és az előre való vigyázásnak miatta a' magok portékájakat rész-szerént Károly Fe-

A' Pálinkát egy szüntelen való mozgásban és fáradságos szorgalmatolságokban lévő embernek mértékletelen' igen egészségesnek lenni tapasztalták; a' penna, vagy más belső foglalatolságok mellett ülő embernek ellenben veszedelmes. A' pipa a' szokott levegőt változtatáknak hasznos.

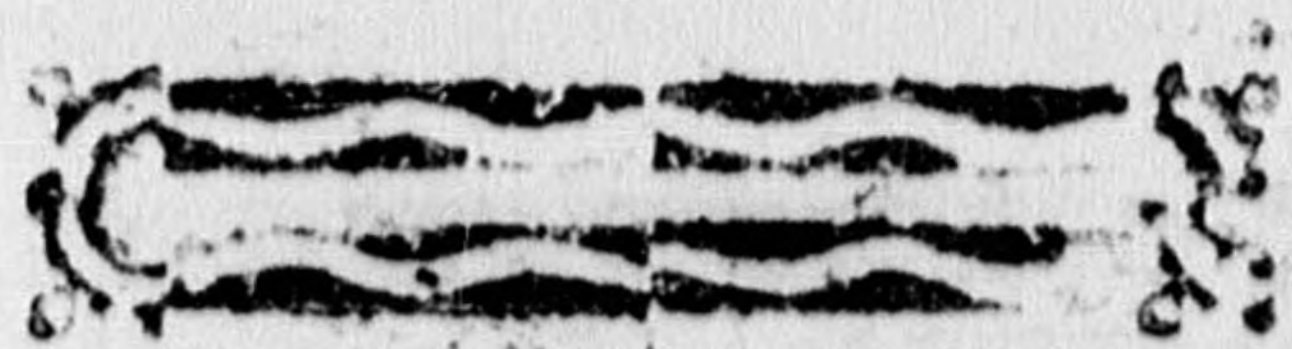

Fejérvárra, rész-szerént más hazabéli Koltsos-városokba költetették. —

A' Drágaság mindenütt most kezd talpra állani, holott a' termés ebben az esztendőben mindenütt igen kegyelmesnek iratik. — Ugyan itt Bétsben a' múlt hétnek 3 utolsó napjain egy koposzfőjü Kalmár áll vala a' szégyen-köven ezen mellyére függesztett irással: *Tsalárd és Tökéletlen.* Az ezen szomorú szemlélésnek Piatzán öszve-gyült fokóság között igen kevesen tapasztaltatnak vala olyanak, kik ezt sajnállották volna, azért: mert ennek 50-ezer forintnyi erő jószága lévén, még-is 50-ezer forintokra hamis kötelező Leveleket tsinált vala: már most 3 esztendő alatt egy pénz-nélkül útszát sepervén, mit használ a' már meg-keresett 50-ezer forint? — A' nagyobbik Gr. *Friesz* Kis-afszony a' múlt h. 14-dikén a' Szakszoniai Minister és Követ *Sénfeld* Urhoz férhez ment. A' második Kis-afszony-is egy hazabéli Gavallérral jegyben lenni mondatik. Itt egy néhány Frantzia Gavallért mondanak, hogy szeretet volna Német-pénzt házasodni, de minekutánna a' *Himen* kotzk a' egy másra hányta volna a' vakot, mind egy egy üres kasszát vitenek haza. *Auri Sacra fames quid non mentalia ogis peçora!* Oh aranyos szeretet; ki jobbna a' keserü Orvosságokat egy kis nád-mézzel békíteni!

Tudománybéli jelentés.

Erdélyben a' Károlyvári Püspöki Könyv-nyomtató Műhelyben éppen Sajtó alatt vagyon. a' jelen

való időben T. T. *Nép. Tschupik János* Urtól a' F. Ts. és Királyi Udvar 24 esztendőök alatt volt nagy érdemü Udvari Papjától és Prédikátorától iratott Prédikátzioknak első darabja, mely még ezen folyó esztendőnek Magyar nap-fényét fogja szemlélni. A' mi ezen néhai bődlog emlékezetü lelki atyának ezen hólta után Német-nyelven ki-pallérozott Prédikátzióit leg-inkább kedveltetheti az, hogy ezek rövidék, minden keringő beszéd-nélkül egyenes, érthető világos szókkal irattak és az edgyügyübb kegyelembéli tehetségü halgatoknak-is érthetőségekhez alkalmaztattak: ezekben tsak a' minden Keresztényeknek tudni szükséges Evangéliumbéli igazságok foglaltnak, ugy, hogy mindenektől valamint nagy halzonnal olvaftathatnak, ugy minden Keresztényi gyülekezetekben, minden időben, kevés változtatással igen nagy elő-menettel és lelki-halzonnal mondattathatnak-el. Ezen Prédikátzioknak Német nyelvből Magyarra lett fordittatásokhoz nagy érdemet fog az ragasztani, hogy ezek ama jó szivü Hazafi', a' Tudományoknak és Hazánk nyelvének tavaszi ujj jövésit maga tulajdon atyai kezével öntözgető Kegyelmes Erdélyi Püspökünk' igazgató általma alatt volt, Jesuita T. T. *Jakab András* Ur, egy, nem tsak a' tudományokban, hanem mind a' két nyelvben tökéletesen jártas Férfi fordította. Az egész Munka 10 részt foglal magában, mellyek közül az első 4 ugyan annyi esztendőbéli Dominikák-ból áll, az 5-dik és 6-dik Innepi Prédikátziókat; a' 7-dik és 8-dik *Quadragesimákot*, az utolsó 2 rész Urnapi és a' *Bődlogságos Szüz* innepére tartozó Prédikátziókat foglalnak magokban. Nem kételkedünk, hogy a' ki ezen munkának első részét meg-olvasa, a' többitt-is nagy ohajtással ne ohajtsa. — A' Magyar Kurirnak ugyan még ezeknek olvasásokhoz szerszentséje nem lehetett; de az ötöt tudositott nagy érdemü Urnak tudositásában kételkedni vakmerőség vólna. Eljenek Hazánk nyelvének jó-szivü kevés számu Gyámoli!!!